

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Hanna Wróblewska

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 6490 poseł Pauliny Matysiak z 22 listopada 2024 roku w sprawie zaniechań w utrzymaniu zabytkowych dworców kolejowych, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad 1 i 4.

Przede wszystkim należy wyjaśnić, że zakres kompetencji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego został precyzyjnie określony przepisami ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1292; dalej: u.o.z.o.z.). Kompetencje Ministra jako organu ochrony zabytków drugiej instancji określają także przepisy ustawy z 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572; dalej: k.p.a.).

Zgodnie z art. 5 u.o.z.o.z. odpowiedzialność za stan zachowania zabytku spoczywa przede wszystkim na jego właścicielu lub posiadaczu. Opieka ta polega w szczególności na zapewnieniu warunków: 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku; 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

Organy administracji publicznej zgodnie z art. 4 u.o.z.o.z. są zobowiązane do podejmowania działań z zakresu ochrony zabytków mających na celu: 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie; 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków; 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków; 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

W ramach obowiązków wskazanych w art. 4 u.o.z.o.z. wojewódzki konserwator zabytków zgodnie z art. 38 ust. 3 pkt 3 tej ustawy prowadzi kontrole przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami w zakresie sprawdzenia zgodności wszelkich działań podejmowanych przy zabytkach wpisanych do rejestru oraz prowadzonych badań archeologicznych z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu i zatwierdzonej dokumentacją. Na podstawie ustaleń wynikających z ww. kontroli wojewódzki konserwator zabytków w przypadku stwierdzenia, że zabytek jest w nieodpowiednim stanie zachowania, może wydać kontrolowanej osobie fizycznej lub kierownikowi kontrolowanej jednostki organizacyjnej zalecenia pokontrolne zobowiązujące

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w określonym terminie, o ile ich charakter nie uzasadnia wydania decyzji, o której mowa w art. 49 ust.1 u.o.z.o.z. Ponadto WKZ może odstąpić od wydania zaleceń pokontrolnych i wydać jedną z decyzji nakazowych, o których mowa w art. 43 ust. 1, art. 44 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 46 ust. 1 lub art. 50 ust. 1 (art. 40 ust. 1 i 2 ww. ustawy).

Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego, lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie w terminie określonym w tej decyzji prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego zabytku (art. 49 ust. 1 u.o.z.o.z.).

Jeśli zaś podczas kontroli organ ochrony zabytków pierwszej instancji stwierdzi, że działanie lub zaniechanie kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej, lub jej pracownika narusza przepisy art. 108-118 u.o.z.o.z., wojewódzki konserwator zabytków kieruje odpowiednio do Policji, prokuratury albo sądu zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia (art. 41 cyt. ustawy).

Ponadto zgodnie z art. 107e u.o.z.o.z., kto wbrew obowiązkowi nie wykonuje zaleceń pokontrolnych, o których mowa w art. 40 ust. 1, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 50 000 zł. Karę tą nakłada w drodze decyzji organ ochrony zabytków, który wydał zalecenia pokontrolne.

W tym miejscu wskazać trzeba, że organy administracji publicznej są zobowiązane do przestrzegania swojej właściwości instancyjnej (art. 15 k.p.a.). Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jako organ ochrony zabytków drugiej instancji, ocenia decyzje WKZ jedynie w skutek odwołania od konkretnego rozstrzygnięcia lub w drodze nadzorczego postępowania administracyjnego prowadzonego na zasadach określonych w k.p.a. Oznacza to, że wskazane wyżej działania leżą w wyłącznych kompetencjach WKZ. Wyjaśnić należy także, że przepisy u.o.z.o.z. nie przewidują innych (niż wskazane wyżej) narzędzi pozwalających na zobligowanie posiadacza zabytku do wypełniania jego zobowiązań wynikających z art. 5 tej ustawy.

Ad 2.

W latach 2020-2024 wojewódzcy konserwatorzy wydali w sumie 4 decyzje z art. 49 ust. 1 u.o.z.o.z. dla wpisanych do rejestru zabytków budynków dworcowych znajdujących się w posiadaniu PKP S.A. położonych w:

- Trzebieży, przy ul. Wkrzańskiej 67¹, woj. zachodniopomorskie,
- Pruszczu-Bagienicy, woj. kujawsko-pomorskie,
- Jaworzynie Śląskiej, woj. dolnośląskie,
- Kamiennej Górze, woj. dolnośląskie.

Ponadto obecnie trwa postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji nakazującej przeprowadzenie robót budowlanych dotyczące dworca kolejowego w Leśnicy w woj. wielkopolskim.

Jednocześnie wskazać trzeba, że wojewódzcy konserwatorzy zabytków w latach 2020-2024 zgodnie z art. 40 ust. 1 u.o.z.o.z. wydali łącznie 19 zaleceń pokontrolnych w celu zabezpieczenia przed degradacją:

- zespołu dworca głównego w Gdańsku, woj. pomorskie,

---

¹ decyzja z 28 czerwca 2021 r., (znak: ZN.5180.2-3.2021.AB). Decyzja ta nie została wykonana, w związku z powyższym WKZ 20 lutego 2023 r. (decyzja znak: ZN.3151.1.2023.AB) nałożył na PKP S.A. grzywnę w celu przymuszenia do wykonania ww. decyzji nakazowej.

- zespołu zabudowy stacji kolejowej Wielki Kack, woj. pomorskie,
- dworca Warszawa-Śródmieście, woj. mazowieckie,
- dworca Warszawa-Centralna, woj. mazowieckie,
- dworca w Trakiszkach, woj. podlaskie,
- zespołu zabudowy dworca kolejowego w Jankowej Żagańskiej, woj. dolnośląskie,
- dworca w Szczecinku, woj. zachodniopomorskie,
- dworca w Sadurkach, woj. lubelskie,
- budynku kolejowego w Mońkach, woj. podlaskie,
- dworca w Tarnowie przy ul. Chlebniczej, woj. małopolskie,
- budynku byłego Dworca Kolejowego w Dąbrowie Górniczej-Ząbkowicach, woj. śląskie,
- budynku byłego dworca kolejowego w Nieborowicach, woj. śląskie²,
- dworca w Rzeszowie-Staroniwie, woj. podkarpackie,
- dworca Antoninek w Poznaniu, woj. wielkopolskie,
- dworca w Międzychodzie, woj. wielkopolskie,
- dworca w Puszczykówku, woj. wielkopolskie,
- dworca w Wagańcu, woj. kujawsko-pomorskie,
- dworca w Głubczycach-Lesie, woj. opolskie³,
- dworca w Szydłowie, woj. opolskie,
- dworca Górnośląskiego we Wrocławiu, woj. dolnośląskie,
- dworca Świebodzkiego we Wrocławiu, woj. dolnośląskie⁴.

Na marginesie ww. kwestii wskazać trzeba, że postępowania kontrolne zakończone wydaniem decyzji nakazującej przeprowadzenie robót budowlanych (art. 49 ust. 1 u.o.z.o.z.) lub zaleceń pokontrolnych (art. 40 ust. 1 u.o.z.o.z.) prowadzone były także w stosunku do zabytkowych obiektów należących do zabudowy dworcowej, np. wież ciśnieni, budynków pomocniczych i gospodarczych, przystanków kolejowych itp. Ponadto zgodnie z informacjami zebranymi od wojewódzkich konserwatorów zabytków PKP S.A. z dużą konsekwencją prowadzi systematyczne remonty zabytkowych obiektów dworcowych pozostających w posiadaniu Spółki. Wiele obiektów należących do zespołów zabudowy dworcowej, w tym wiaty peronowe, wiadukty i budynki pomocnicze, zostało już wyremontowanych. Obecnie zaś we współpracy z wojewódzkimi konserwatorami zabytków przygotowywana jest dokumentacja projektowa dotycząca remontu dworców w Oławie, Oleśnicy, Skarżysku Kamiennej, Końskich, Ostrowcu Świętokrzyskim i Sędziszowie.

Ad 3 i 5.

Kwestie zawarte w tych pytaniach leżą poza właściwością organów ochrony zabytków. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie jest dysponentem środków z programu „Koleje Plus”, nie ma też wpływu na politykę najmu pomieszczeń należących do PKP S.A.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

SEKRETARZ STANU

Bożena Żelazowska

---

² w 2023 r. PKP S.A. sprzedało dworzec Gminie Pilchowice. Zalecenia pokontrolne zostały ponownie wydane nowemu posiadaczowi zabytku.

³ z powodu niewykonania zaleceń w 2018 r. Opolski WKZ wszczął postępowanie administracyjne w sprawie nałożenia na PKP S.A. administracyjnej kary pieniężnej za niewykonanie zaleceń pokontrolnych.

⁴ zalecenia pokontrolne wydano najemcy obiektu.